

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Identifikacijska
naljepnica

PAŽLJIVO NALIJEPI

SOCIOLOGIJA

DRŽAVNA MATURA
šk. god. 2023./2024.

SOC.51.HR.R.K1.24

57637

Način označavanja odgovora na listu za odgovore:

Način ispravljanja pogrešaka na listu za odgovore:

Način ispravljanja pogrešaka u ispitnoj knjižici:

PRITISNUTI OVDJE I OTRGNUTI!

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

DRŽAVNA MATURA

SOCIOLOGIJA

1 2 3 4 5 7 8 9 0

Identifikacijska naljepnica
PAŽLJIVO NALIJEPI!

S
O
C

List za odgovore

D-S051

1.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
2.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
3.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
4.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
5.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
6.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
7.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
8.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
9.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
10.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
11.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
12.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
13.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
14.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
15.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
16.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐

Šifra ocjenjivača: _____

SOC.51.HR.R.L1.02

57638

NE FOTOKOPIRATI
OBRAZAC SE ČITA OPTIČKI

NE PISATI PREKO
POLJA ZA ODGOVORE

Označavati ovako: **X**

S O C

17.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
18.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
19.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
20.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
21.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
22.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
23.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
24.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
25.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
26.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
27.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
28.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
29.1.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
29.2.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
30.1.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
30.2.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
31.1.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
31.2.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
32.1.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
32.2.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	2	☐ NO ☐
33.1.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
33.2.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	2	☐ NO ☐

OPĆE UPUTE

Pozorno pročitajte sve upute i slijedite ih.

Ne okrećite stranicu i ne rješavajte zadatke dok to ne odobri voditelj ispitne prostorije.

Ispit traje **90** minuta.

Ispred svake skupine zadataka uputa je za rješavanje. Pozorno je pročitajte.

Možete pisati po listu za koncept, ali se njegov sadržaj neće bodovati.

Pišite čitko. Nečitki odgovori bodovat će se s nula (0) bodova.

Na 2. stranici ove ispitne knjižice prikazan je način označavanja odgovora i načini ispravljanja pogrešaka. Pri ispravljanju pogrešaka potrebno je staviti paraf (isključivo skraćeni potpis, a ne puno ime i prezime).

Upotrebljavajte isključivo kemijsku olovku kojom se piše plavom ili crnom bojom.

Kada riješite zadatke, provjerite odgovore.

Provjerite jeste li nalijepili identifikacijske naljepnice na sve ispitne materijale.

Želimo Vam mnogo uspjeha!

Ova ispitna knjižica ima 22 stranice, od toga 3 prazne.

I. Zadatci višestrukoga izbora

U sljedećim zadatcima od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.

Točne odgovore morate označiti znakom X na listu za odgovore.

Točan odgovor donosi jedan bod.

1. Koja od navedenih znanosti istražuje društvene odnose poput sociologije?

- A. biologija
- B. estetika
- C. fonetika
- D. psihologija

(1 bod)

2. Koji od navedenih oblika društvenoga života proučava mikrosociologija?

- A. interakciju između članova obitelji
- B. razloge osiromašenja obitelji u Hrvatskoj
- C. utjecaj društvenih mreža na odgojne trendove
- D. promjene obiteljske strukture u Istarskoj županiji

(1 bod)

3. Koja sociološka perspektiva tumači društvo kao sustav sastavljen od suprotstavljenih društvenih grupa koje se međusobno nadmeću za moć?

- A. funkcionalistička
- B. interakcionistička
- C. konfliktna
- D. strukturalistička

(1 bod)

4. Učenici na nastavi Sociologije provode istraživanje o utjecaju učestaloga kašnjenja učenika na nastavu na njihov školski uspjeh. Koji je njihov sljedeći korak u istraživanju nakon što su postavili problem te istražili postojeće podatke i literaturu?

- A. izvođenje zaključaka
- B. postavljanje hipoteze
- C. predstavljanje rezultata
- D. provođenje istraživanja

(1 bod)

5. Kojim se pojmom koristi E. Durkheim u tumačenju, npr. postojanja novca ili jezika u određenome društvu?

- A. anomijom
- B. društvenom činjenicom
- C. mehaničkom solidarnošću
- D. organskom solidarnošću

(1 bod)

6. Pozorno pročitajte tekst.

Putopisac i njegova supruga putovali su godinu dana svijetom i istraživali što ljubav znači predstavnicima različitih kultura. Kroz to putovanje promatrali su, zabilježili i snimili živote 120 ljudi, od nomadskih lovaca i sakupljača do holivudskih *celebrityja*, kako bi saznali što za njih znače ljubav, brak, prevara i razvod.

Koju je metodu primijenio putopisac u svojem istraživanju opisanome u tekstu?

- A. analizu dokumenata
- B. anketu
- C. eksperiment
- D. etnografsko istraživanje

(1 bod)

Sociologija

---

7. Kojemu tipu stratifikacijskoga sustava pripada primjer izrazite društvene nejednakosti temeljene na rasnoj pripadnosti karakterističan za jug SAD-a u 18. stoljeću?

- A. feudalnomu
- B. kastinskomu
- C. klasnomu
- D. robovlasničkomu

(1 bod)

8. Koji se od navedenih primjera svakodnevnoga života pojedinaca **ne odnosi** na ritual?

- A. promjena škole
- B. odlazak na misu
- C. obiteljski nedjeljni ručak
- D. ispijanje kave u lokalnome kafiću

(1 bod)

9. Koji se oblik sklapanja braka pojavljuje isključivo u modernome društvu?

- A. sklapanje braka u državnim institucijama
- B. kupovina mlade od strane mladićeve obitelji
- C. sklapanje braka u religijskim organizacijama
- D. dogovoreni brakovi između obitelji mladenaca

(1 bod)

10. Kako se naziva vrsta obitelji u kojoj mladi bračni par živi u kućanstvu ženine obitelji?

- A. bilinearna
- B. matrilokalna
- C. neolokalna
- D. patrilinearna

(1 bod)

11. Koja se od navedenih tvrdnja odnosi na sociološki pristup u objašnjavanju devijantnosti?

- A. Ovisnost o drogama rezultat je genetske strukture pojedinaca.
- B. Sklonost prema drogama povećava se kod ekstrovertnih pojedinaca.
- C. Na pojavu ovisnosti o drogama utječe susjedstvo u kojemu pojedinac živi.
- D. Sklonost prema drogama povezana je s hormonalnim promjenama u tijelu pojedinca.

(1 bod)

12. Pozorno pročitajte tekst.

Maja je zbog posla prije godinu dana otišla živjeti u Japan. Iako je zadovoljna plaćom, imala je poteškoća s prihvaćanjem organizacije radnoga vremena i strogih društvenih pravila u Japanu. Maja je u razgovoru s prijateljicom rekla da je napustila svoja uvjerenja i počela usvajati strogu radnu etiku i nova pravila ponašanja.

Kako se naziva vrsta socijalizacije opisana u tekstu?

- A. obrnuta
- B. primarna
- C. razvojna
- D. resocijalizacija

(1 bod)

13. Koja je od navedenih značajka društvene grupe prema CH. H. Cooleyju zajednička primarnim i sekundarnim društvenim grupama?

- A. formalna pravila
- B. ciljna orijentiranost članova
- C. jasna socijalna granica grupe
- D. impersonalni odnosi unutar grupe

(1 bod)

14. Koje je od navedenih obilježja zajedničko svakoj vrsti gomile?

- A. formalnost
- B. intimnost
- C. racionalnost
- D. sugestibilnost

(1 bod)

Sociologija

---

15. Koji je od navedenih čimbenika identiteta osnova postignutih društvenih položaja u modernome društvu?

- A. dob
- B. etnicitet
- C. spol
- D. zanimanje

(1 bod)

16. Koji je od navedenih primjera društvenih promjena u suvremenome društvu potaknut globalizacijom i informacijsko-komunikacijskom tehnologijom?

- A. nastanak tiskovnih medija
- B. začetak zanatske proizvodnje
- C. slaba horizontalna pokretljivost
- D. razvoj cjeloživotnoga obrazovanja

(1 bod)

II. Zadaci kratkoga odgovora

U sljedećim zadacima odgovorite kratkim odgovorom (riječju, s nekoliko riječi ili jednostavnom rečenicom).

Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

Točan odgovor donosi jedan bod.

17. Kako A. Comte naziva stadij društva koji je temelj razvoja svih ostalih stadija društva?

_____ (1 bod)

18. Koja teorijska perspektiva uspoređuje glavne dijelove društva s dijelovima ljudskoga organizma?

_____ (1 bod)

19. Kojom se komponentom kulture koriste pojedinci kada u svojoj komunikaciji na društvenim mrežama upotrebljavaju emotikone (osjećajnike)?

_____ (1 bod)

20. Na koji se tip devijantnosti odnosi primjer mladića koji se nekažnjeno svakodnevno vozi tramvajem bez kupljene karte?

_____ (1 bod)

Sociologija

---

21. Pozorno pročitajte tekst.

U svakome društvu postoje privremeni, besperspektivni i slabo plaćeni poslovi, a siromašni i niže rangirani društveni slojevi osiguravaju radnu snagu za obavljanje takvih poslova. Zbog toga je društvena stratifikacija nužna i neophodna.

Koja teorijska perspektiva tumači postojanje društvene stratifikacije na način opisan u tekstu?

(1 bod)

22. Pozorno pročitajte tekst.

Uspjesi hrvatske nogometne reprezentacije na svjetskim prvenstvima 2018. i 2022. godine osnažile su kult reprezentacije koja je u hrvatskome društvu potaknula zajedništvo te osjećaj ponosa i pripadnosti hrvatskoj državi.

Koja je vrsta sekundarnoga identiteta opisana u tekstu?

(1 bod)

23. Kako se naziva brak sklopljen između jedne žene i dvojice muškaraca istovremeno?

(1 bod)

24. Kako se naziva sastavnica društvene strukture koja se odnosi na očekivana ponašanja pojedinaca, npr. učenje učenika u školi?

(1 bod)

25. Pozorno pročitajte tekst.

Hrvojeva je mama liječnica i ima veliki krug prijatelja od kojih su neki liječnici, odvjetnici i visoki državni službenici, a neki soboslikari i keramičari. Odrastajući od malih nogu u takvoj okolini, Hrvoje je naučio sklapati prijateljstva i poznanstva sa širokim krugom ljudi različitoga društvenog položaja.

Kako se naziva mreža poznanstava sa širokim krugom ljudi opisana u tekstu?

(1 bod)

26. Na koju se vrstu raspršenoga kolektivnog ponašanja odnosi praćenje dominantnih trendova u uređenju stanova?

(1 bod)

27. U kojemu se tipu naselja prema G. Simmelu bezuvjetno pojavljuje blaziranost pojedinaca?

(1 bod)

28. Kako se naziva kulturna promjena koja omogućuje izraziti tehnološki napredak, npr. u liječenju teških bolesti primjenom laserske tehnologije u medicini?

(1 bod)

III. Skupina zadataka

Sljedeći zadatci vezani su za polazni sadržaj.

Nakon polaznoga sadržaja slijede dva zadatka **kratkoga odgovora** u kojima morate odgovoriti riječju, s nekoliko riječi ili jednostavnom rečenicom.

Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

Svaki točan odgovor donosi jedan bod.

29. Pozorno pročitajte tekst.

U posljednje vrijeme sve su glasnije rasprave o tome kako očuvati naš planet. Raspravlja se o zabrani proizvodnje automobila koji ostavljaju veći ugljični otisak kako bi se očuvala biološka raznolikost za sljedeće generacije. Znamo da je naš planet previše zagađen i da je čovjekova aktivnost dovela do toga zagađenja.

Tako je, primjerice, proizvodnja genetski modificirane hrane osigurala više hrane za sve što je dovelo do povećanja populacije, a povratno je povećanje populacije izazvalo porast industrijske proizvodnje, što je utjecalo na zagađenje zraka i tla. Život u takvome društvu postaje sve neizvjesniji i nesigurniji.

29.1. Kako se naziva koncept koji zagovara ideje o očuvanju okoliša za buduće generacije opisan u prvome odlomku teksta?

(1 bod)

29.2. Kako U. Beck naziva društvo opisano u drugome odlomku teksta?

(1 bod)

30. Pozorno pročitajte tekst.

Svjetski ekonomski forum objavio je izvještaj o društvenoj pokretljivosti pojedinaca u 82 države. Prema tome izvještaju, osobi rođenoj u Danskoj koja se rodi u obitelji s jako niskim primanjima, trebat će dvije generacije da dođe do srednjega ranga primanja. U Brazilu ili Južnoafričkoj Republici za dostizanje srednjega ranga primanja potrebno je čak devet generacija, ako se pretpostavi da će se rast i razvoj tih zemlja odvijati tempom kojim se danas razvijaju.

Izvor: prema: www.lidermedia.hr, 2023.

Napomena: Podatci o izvoru polaznoga sadržaja bit će objavljeni u rješenjima ispita.

30.1. Koje je obilježje sustava stratifikacije u modernome društvu prema tekstu karakteristično za Dansku?

(1 bod)

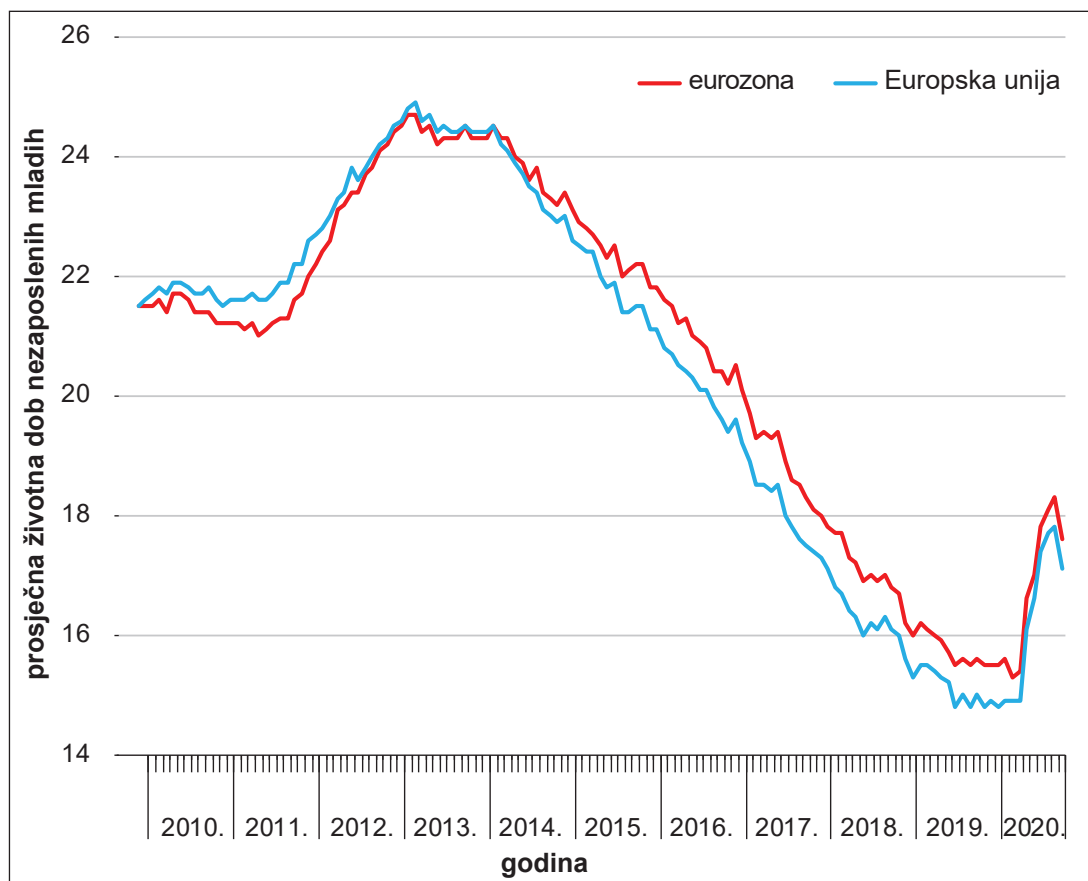
30.2. Koja je vrsta društvene pokretljivosti opisana u tekstu?

(1 bod)

31. Pozorno promotrite grafički prikaz.

Grafički prikaz 1. Kretanje stope nezaposlenosti mladih u eurozoni i Europskoj uniji od 2010. do 2020. godine

Izvor: Eurostat. 2020.

Napomena: Podatci o izvoru polaznog sadržaja bit će objavljeni u rješenjima ispita.

31.1. Koja skupina zemalja prema grafičkom prikazu ima nižu prosječnu životnu dob nezaposlenih mladih od 2015. do 2019. godine?

(1 bod)

31.2. Navedite prema grafičkom prikazu godinu u kojoj je bila najniža stopa nezaposlenosti u objema skupinama zemalja.

(1 bod)

Sljedeći zadatci vezani su za polazni sadržaj.

Nakon polaznoga sadržaja slijedi jedan zadatak **kratkoga odgovora** u kojemu morate odgovoriti riječju, s nekoliko riječi ili jednostavnom rečenicom i jedan **zadatak produženoga odgovora** u kojemu morate odgovoriti s nekoliko rečenica, jasno i sažeto, usmjeravajući se na ono što je bitno za zadatak.

Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

Točan odgovor u zadatcima kratkoga odgovora donosi jedan bod, a u zadatcima produženoga odgovora donosi jedan ili dva boda.

32. Pozorno pročitajte tekst.

Skinheadi su se pojavili u Velikoj Britaniji kasnih šezdesetih godina prošlog stoljeća. Izvorno taj pokret, u početku relativno nevažan, nije bio rasistički. Bio je reakcija na hipi kulturu i raspad britanskog gospodarstva. (...) hipici su imali dugu kosu i išli na mirovne prosvjede pa su skinheadi obrijali glavu i nasiljem se koristili kao sredstvom isticanja svoje muževnosti. Pokret skinheada, većina kojih je u to vrijeme potjecala iz radničke obitelji, dijelio je mnoge vrijednosti s imigrantima koji su, baš poput skinsa, bili na margini društva u rasapu. I jedni i drugi slušali su ska i reggae glazbu. (...)

Tek su u kasnim sedamdesetima skinheadi uistinu počeli naginjati nasilju. Parola iz tog vremena „nema budućnosti“, bio je jezgrovit izraz društvenoga nereda u kojem je pokret sudjelovao. Postao je radikalniji i počeo se buniti protiv rastućeg siromaštva u britanskom društvu i socioekonomske politike koja je marginalizirala mlade ljude iz radničkoga sloja. Skinsi su za svoju parolu prihvatili uzvik „Oi!“ prema kojem je i „oi glazba“ dobila ime. U pjesmama su se suprostavljali poretku, gospodarskoj i socijalnoj politici Margareth Thatcher te zanemarivanju bijele radničke klase.

Izvor: *Sport i nasilje u Europi*, 2007.

Napomena: Podatci o izvoru polaznoga sadržaja bit će objavljeni u rješenjima ispita.

- 32.1.** Kojim se sociološkim pojmom označava skup norma i vrijednosti skinheada opisan u drugome odlomku teksta s obzirom na njihov odnos prema dominantnoj kulturi?

(1 bod)

- 32.2.** Navedite i objasnite tip društvenoga pokreta prema A. Touraineu koji je u skladu s borbom skinheada za prava radničke klase.

(2 boda)

33. Pozorno pročitajte tekst.

Cicourel je svoje istraživanje proveo u dvama kalifornijskim gradovima sa po približno 100 000 stanovnika. Socioekonomske značajke stanovništva obaju gradova bile su slične. Prema strukturalnim teorijama, broj delinkvenata proizvedenih pritiscima društvene strukture morao bi u oba grada biti sličan. Međutim, Cicourel je ustanovio znatnu razliku u broju uhićenih i optuženih delinkvenata. On tvrdi da se ta razlika može objasniti jedino veličinom, organizacijom, politikom i praksom službi za maloljetnike i policije.

Tako je grad s višom stopom delinkvencije zapošljavao više socijalnih radnika koji su bavili maloljetnicima i imao iscrpnije dosjee o prijestupnicima; u drugome je gradu ta stopa izrazito fluktuirala. Cicourel dokazuje da u tom gradu reakcija policije na delinkvenciju „prilično varira, ovisno o publicitetu koji slučaju daju lokalne novine ili o pritisku gradonačelnika, šefa ili zapovjednika policije”. Stoga se može reći da društvena reakcija izravno utječe na stopu delinkvencije.

(...) Pravda je rezultat dogovaranja u procesu interakcije. Proizvodnja delinkvenata ovisi također o načinima organizacije službi za maloljetnike i policije, o njihovoj politici i o pritiscima lokalnih medija i političara.

Izvor: *Sociologija: teme i perspektive*, 2002.

Napomena: Podatci o izvoru polaznoga sadržaja bit će objavljeni u rješenjima ispita.

33.1. Kako se naziva postupak kojim se prijestupnici reakcijom policije i medija obilježavaju kao delinkventi na način opisan u tekstu?

(1 bod)

33.2. Navedite i objasnite sociološku perspektivu opisanu u zadnjemu odlomku teksta.

(2 boda)

Prazna stranica

Prazna stranica

Prazna stranica